

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus
aineopinnot; kesätentti 2012

Vastausohjeet kysymykseen nro 1

Tapauksen vaikeuteen nähden vastaajat olivat tehneet työnsä keskimäärin hyvin. Yleishuomiona todettakoon, että perustelemattomat kannanotot tai lakitekstin kopioiminen vastauspaperiin ei johda pistehyvitykseen. Muistutettakoon myös, että vastaustilan pituusraja tarkoittaa, että ensimmäisen sivun ylittävää osaa vastauksesta ei arvostella.

Oikeustapauksen vastaus rakentui kysymystä vastaavasti kolmesta kokonaisuudesta: 1) oikean luvan löytämisestä (VL:n / MRL:n mukainen lupa), 2) Natura-alueen läheisyyden vaikutusten pohtimisesta sekä 3) alueella olevien lähteen ja lammen merkityksen arvioinnista.

Kunkin kokonaisuuden käsittelystä on voinut saada enintään 3½ pistettä koko tehtävän maksimipistemäärän ollessa 10 p. Esimerkiksi yhden osa-alueen käsittelemättä jättäminen ja muiden käsitteleminen kattavasti on tuonut maksimipistemääräksi 7 p.

Vastaja on edellytetty huomaavan, että VL 3:3 3)-kohdan mukaan veden imeyttäminen maahan tekopohjaveden tekemiseksi on **aina luvanvaraista**. Tämä oli tapauksessa ainoa ja riittävä lupaperuste, joten spekulointia V 3:2:n mukaisista yleisistä luvantarveperusteista ei tarvittu (Ekroos et al., s. 419). Todettakoon, että vanhan vesilain soveltaminen johti nollapisteesiin.

Ympäristöluvan tarpeellisuuden spekuloinnista sai pistehyvityksen, jos oli osannut pitää perustella, miksi hanke olisi ympäristöluvan varainen / kuuluisi YSL:n mukaisen pilaamisen käsitteen alaan. VL 4:1.2:ia **YSL:n huomioimisesta vesilain mukaisen luvan käsittelyssä** oli osannut soveltaa vain pari vastaajaa (Ekroos et al., s. 419).

MRL:n osalta vaadittiin riittäviä perusteluita puoleen tai toiseen. Pelkästään sen toteaminen, että hanke vaatii / ei vaadi rakennus- tai toimenpidelupaa, ei ole riittävästi perusteltu oikeudellinen arvio. Vastaja ei edellytetty tuntevan ennakkopäätöstä **KHO 2010:48**, jonka mukaan tekopohjavesihanke ei tarvitse MRL:n mukaista lupaa – ne opiskelijat, jotka olivat tapaukseen oikein viittaneet, saivat tiedostaan toki hyvityksen.

Kiitettävästi oli osattu **Natura 2000 -verkostoon** kuuluvan alueen läheisyyden vaikutuksen monipuolinen pohtiminen ja perusteltuun lopputulokseen päätyminen. (Ekroos et al., s. 501–7).

VL 2:11 mukaisten **pienvesiluontotyyppien** eli tapausselostuksessa mainittujen lähteen ja lammen vaikutus hankkeen menestymiseen oli osattu melko hyvin. Tarkkuutta vaadittiin erottamaan LSL:n mukainen luontotyyppien, rajauspäätöksellä toteutuva suojele ja VL:n mukainen, *ex lege* lupaharkinnan yhteydessä tapahtuva suojelukannanotto (Ekroos et al., s. 420, 512–7).

tohtorikoulutettava Tiina Korvela
tiina.korvela@helsinki.fi

Vastauksessa edellytettyä, kysymys 2.

a) Korvausvelvolliset 2,5 pistettä

Ei ole rajattu vastuullisten toimijoiden piiriä. Ympäristövahinkolaki (YVL) 1.1. § aluesidonnaisuuden vaatimus; tietyllä alueella harjoitettu toiminta. Toiminnanharjoittaja se, joka vastaa YVL 1 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta alueella. Voi olla yksityisoikeudellinen yhteisö, julkisyhteisö tai luonnollinen henkilö. YVL 7.1 § 2 kohta: korvausvelvollinen voi olla myös se, joka rinnastettavissa toiminnanharjoittajaan. Toimintaa harjoitetaan toisen lukuun, siten että toiminnanharjoittaja tosiasiallisesti muttei muodollisesti YVL:n mukainen toiminnanharjoittaja. Edellytys tällaisen vastuun syntyemiselle, että rinnastettava taho hyötyy harjoitettavasta toiminnasta. Liiketoiminnan tai osan luovutuksensaaja voi joutua vastuuseen ennen luovutusta syntyneestä vahingosta, jos tiesi tai olisi pitänyt tietää toiminnasta aiheutuneesta vahingosta/häiriöstä/sen uhasta. Ulottuu ainoastaan tilanteisiin, jossa luovutettu toiminta/sen uusi osa jatkaa toimintaa. YVL 7.1 § 3 kohta. Korvausvelvollisten yhteisvastuu. Vastuu on solidaarista ja vahingonkärtsijä voi vaatia korvausta keneltä tahansa osalliselta. YVL 8 §. Laki ympäristövahinkovakuutuksesta: vahingon aiheuttajan ensisijaista vastuuta täydentävä korvausjärjestelmä.

b) Korvattavat vahingot 2,5 pistettä

Henkilövahingot: vamma, sairaus tai kuolema. Korvaus sairaanhoitokustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista kuluista, tulojen ja elatuksen vähentymisestä, kivusta, särystä, viasta, pysyvistä haitasta. Esinevahingot: Kiinteän/irtaimen omaisuuden vahingoittuminen tai arvon aleneminen. Elollinen tai eloton omaisuus. Ainoastaan taloudelliset menetykset; ei esim. tunne- tai maisema-arvot. VahL 5.2 §. Taloudellinen vahinko joka ei liity esine- tai henkilövahinkoon YVL 5.1 §. Taloudellista menetystä aiheuttamattomat vahingot, kuten melu-, tärinä tai hajuhaitat. YVL 5.2 §. Korvausta voi saada myös vahingon torjunta- tai ennallistamiskustannuksista YVL 6 §.

c) Vahingonkärtsijän sietämisvelvollisuus 2,5 pistettä

YVL 4 §: vastuuta rajoittaa vahingon kärtsijän sietämisvelvollisuus. Ympäristövahinko korvataan vain, jollei häiriön sietämistä ole pidettävänä kohtuullisena. Taustalla ankaraan vastuuseen liittyvä naapurusoikeudellinen periaate, jonka mukaan toistensa läheisyydessä olevien kiinteistöjen ja laitosten omistajien tulee korvauksetta sietää toistensa toiminnasta aiheutuvia tavanomaisia haittavaikutuksia. (NaapL 17.1 §:n immisiokiello). Sietämisvelvollisuus kytketty häiriöön, ei kärtsittyyn vahinkoon, kysymys ei ole vahingon kohtuullisuudesta. Sietämisraja määritellään kohtuullisuuden käsitettä punnitsemalla. Lähtökohtana haitankärtsijän asema yksittäistapauksessa verrattuna muihin rinnasteisiin tapauksiin. Huomioidaan häiriön voimakkuus, kesto, miten vakiintunut käyttömuodon muutos alueella on tapahtunut. Paikalliset olosuhteet ja kuinka yleinen haittatyyppi asianomaisessa ympäristössä on. Aikaprioriteettiperiaate (toimintojen aloittamisen aikajärjestys)

d) Korvaamismenettely 2,5 pistettä

Ympäristövahinkolain mukaisissa asioissa oikeuspaikka OK 10 luku. Luonnollisten henkilöiden osalta vastaajan asuinpaikan kärjäoikeus. Yksityis/julkisoikeudellinen yhteisö: kotipaikka tai missä hallinto. Valtiota vastaan esitetty vaatimus: kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä valtion puhevaltaa käyttävä virkamies, kuntaa vastaan esitetty vaatimus kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä kunta on. Korvausta haettava 3 vuoden kuluessa siitä kun vahingonkärtsijä on saanut tietää/olisi pitänyt saada tietää vahingosta. (Velan vanhentumista koskeva laki 4 ja 7§). Ympäristövahinkoja ei koske vanhentumislain 7.2 § vanhentumisen katkaisusta.

Esitetty vastausmalli on "ylipisteytetty" eli kaikkea edellä esitettyä kussakin kohdassa ei ole tarvinnut mainita saadakseen täyden pistemäärän.

Kysymyksen tarkastaja:

Tohtorikoulutettava Inga-Liisa Paavola : inga-liisa.paavola@helsinki.fi